

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

(א) עין בסוף המסכת דף קכ: פירושים על דבור מו' ה'ה' ט' מנאן ועד לא דקדק הא ג'יון מ' ומקום דלפי זה לא פירשטו י"ל דלפירוש זה. מהר"ם. א ס"א לא הו"א, ד' י"ל לא אחי שפיר, רש"י.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אי אמרת וכי כדאי שיראה לרבנן ולר' טרפון: (ב) בא"ד נראה דגרס דלפירוש זה. מהר"ם. וכי דקאי. י"ב פ"י ולא גרסינן איבעיא להו. כי כ"ל דל"ת:

זוה שש בחמש. שמות נקח. זוה חמש שש שמות מעות: לאלתר הו"א מחילה. אפי' יחזור לאלתר: ואם סמאל לומר ככדי שיראה לתגר או לקרובו מאי איכא כו'. ואם זאת לומר דולמי פשיטא לאלתר הו"א מחילה דאי ככדי שיראה מאי איכא זין שמות כו':

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

איכא דאילו שפות. קתני מתני' מי שהטול עליו ידו על העלוונה רצה חזר בו: ואילו פחות משמות. אס חזר בתוך כדי שיראה לתגר או לקרובו קנה ומחזיר לו אונאה: חזרו לדברי חכמים. גבי תגרי לוד צמתני': פבריה. רבנן דבי מדרשא דבעו למיפשט מינה בעיין: פחות משליש לרבי טרפון. לאו אונאה היא אלא כפחות משמות לרבנן: אי אמרם בשלמא. מחילה לרבנן ככדי שיראה הוא כי אמר להו ר' טרפון צמתני' דידיה כל היום דהיינו מפרוטה ועד שליש: משום הכי חזרו. מעיקרא שמחו דשמות ויתר על שמות עד שלש לרבנן הו"א חזרה בתוך כדי שיראה ואם רצה לחזור מן המקח חזרו ותשיב ליה איהו מחילה וקנה ומחזיר אונאה וכי אמר להו כל היום מפקד להו טובא דפחות משמות או שמות לרבנן ככדי שיראה או שמות לרבנן הו"א שמות ויתר על שמות אונאה נוח להם שמהא חזרה בתוך כדי שיראה ואם לא צא ככדי שיראה הו"א מחילה מקנה ומחזיר אונאה ויהיה לו שבות כל היום: ולרבי

שוה שש בחמש מי נתאנה מוכר יד מוכר על העלוונה רצה אומר לו תן לי מקחי או תן לי מזה שאוניתי איבעיא להו פחות משמות לרבנן לאלתר הו"א מחילה או בכדי שיראה לתגר או לקרובו ואם תמצוי לומר בכדי שיראה לתגר או לקרובו מאי איכא בין שותות העלוונה רצה חזר רצה קונה ומחזיר אונאה ואילו פחות משמות קנה ומחזיר אונאה מאי תא שמע חזרו לדברי חכמים סבריה פחות משליש לר' טרפון כפחות משמות לרבנן רמי אי אמרת בשלמא פחות משמות לרבנן בכדי שיראה לתגר או לקרובו ולרבי טרפון כל היום משום הכי חזרו אלא אי אמרת פחות משמות לרבנן לאלתר הו"א מחילה ולרבי

אי אמרת בשלמא פחות משמות לרבנן בכדי שיראה כו'. מעיקרא שמחו זר' טרפון משום דשמות לרבנן ידו על העלוונה ויתר משמות נמי יכול לחזור בו ככדי שיראה (א) ולר' טרפון כל פחות משליש קנה צע"כ ותגרי לוד לא היו חפצים שיצטול המקח וכ"ש אי צטול מקח לרבנן לעולם חזר דניחא להו טפי זר' טרפון לאלתר כדי שיראה הו"א לדידה מחילה וכי אמר להו כל היום חזרו דניחא להו דרבנן דלמרי צפחות משמות ושמות ויתר על שמות הו"א מחילה לאלתר כדי שיראה ולר' טרפון עד לאלתר כל היום ואי משום לרבנן הו"א שמות ויתר על שמות חזרה ככדי שיראה ולרבי טרפון קנה צע"כ נוח להם שמהא חזרה ככדי שיראה ואם לא צא מוך כדי שיראה מהא מחילה ממה שקנה צע"כ ויחזיר לו אונאה כל היום ומיניה אי צטול מקח לרבנן לעולם חזרו לא חזרו אלא משום פחות משמות ושמות אע"ג דציתר משמות ניחא להו זר' טרפון דקנה צע"כ ולאלתר כל היום הו"א מחילה ולרבנן לעולם חזרו מ"מ צרווחא דפחות משמות ושמות ניחא להו טפי

דצטול מקח לא שכיחא כולי האי ואפי' שכיחא יותר מרווחים צשתות ופחות משמות שהו"א מחילה לאלתר כדי שיראה ולר' טרפון עד לאלתר כל היום ממה שמפסידין ציתר משמות לריוח מועט הוא זין קנה ומחזיר אונאה לחזרה והא דלאלתר כל היום הוא לר' טרפון מחילה לרבנן לעולם חזרו צע"כ ולרבי טרפון קנה צע"כ דלא חזרו אלא משום דלרבנן לעולם חזרו מ"מ צרווחא דפחות משמות ושמות ניחא להו טפי

אלא אי אמרת לאלתר הו"א מחילה אמאי חזרו הא דגר' טרפון ניחא להו טפי דהא כל היום דר"ט בשליש הוא דקאמר ואע"ג דאי צטול מקח לרבנן ככדי שיראה ניחא להו בשליש ויתר משליש דרבנן טפי לרבנן לאלתר כו' לא משמות ועד שליש פירוש ושמות בכלל כשתות עצמה לרבנן דמי ואין חולק על חכמים אלא דצטול מקח דידהו משוי ליה אונאה אי הכי לרבי טרפון אצטול מקח לחודיה פליג צמאי שמחו מעיקרא תפשוטו משמחו לרבנן לעולם חזרו ולהכי שמחו דלר' טרפון הו"א מחילה לאלתר כדי שיראה ושמות ושמות הם שוים וכי אמר להו כל היום חזרו דשמות הו"א מחילה ככדי שיראה לרבנן ולר' טרפון לאלתר כל היום גם ציתר משמות נמי ניחא להו דרבנן דשניהם כחם שוה לחזור ולר' טרפון ידו על העלוונה כדון שמות ואע"ג דרבנן לעולם חזרו ולר' טרפון כל היום ותו לא ליכא נפקותא זין חזרה לכל היום ולעולם דאי ס"ד ככדי שיראה צמאי שמחו הלא לכ"ע פחות משמות מחילה לאלתר ושמות ויתר משמות לכ"ע מחילה לאלתר שיראה ולרבנן ככדי שיראה צמאי שמחו על שמות שניהם חוזרים מר' טרפון דלמיר ידו על העלוונה ומשני שמחו צשתות עצמה פירוש לא נאמר דשמות עצמה הו"א אונאה לר' טרפון כמו לרבנן כדאמר עד השתא אלא משמות ואיך לרבי טרפון כשתות לרבנן אצל שמות עצמה לר' טרפון הו"א כפחות משמות והו"א מחילה לאלתר ולכן שמחו לרבנן ככדי שיראה וגם ידו על העלוונה וזה הריוח ניחא להו טפי מריוח דיתר על שמות דשניהם חוזרים מר' טרפון ידו על העלוונה וכי אמר כל היום חזרו דריוח של יתר משמות דהו"א מחילה ככדי שיראה ולר' טרפון אחר כל היום ניחא להו טפי מריוח דשמות עצמה דהו"א מחילה לאלתר לר' טרפון לפי שהו"א דבר מנומנס ולפי שיטה זו נראה דגרס (א) דאיבעיא להו (ב) דקאי אמסקנא דאוקימנא משמות עד שליש לר' טרפון כשתות עצמה לרבנן ושמות עצמה כפחות משמות וקא מציעיא ליה צטול מקח לעולם חזרו או ככדי שיראה ת"ש חזרו אי אמרת בשלמא צטול מקח ככדי שיראה להכי חזרו דמעיקרא שמחו משום שמות עצמה דהו"א לר' טרפון מחילה לאלתר וכי אמר כל היום חזרו משום יתר משמות דהו"א מחילה לרבנן לאלתר כדי שיראה כדאמר ר' טרפון דלמיר ידו על העלוונה ומשני חזרו אמאי חזרו הלא שמות לר' טרפון מחילה לאלתר וגם יתר משמות מחילה לאלתר כל היום ולרבי טרפון קנה צע"כ נוח להם שמהא חזרה ככדי שיראה ואם לא צא מוך כדי שיראה מהא מחילה ממה שקנה צע"כ ויחזיר לו אונאה כל היום ומיניה אי צטול מקח לרבנן לעולם חזרו לא חזרו אלא משום פחות משמות ושמות אע"ג דציתר משמות ניחא להו זר' טרפון דקנה צע"כ ולאלתר כל היום הו"א מחילה ולרבנן לעולם חזרו מ"מ צרווחא דפחות משמות ושמות ניחא להו טפי

דצטול מקח לא שכיחא כולי האי ואפי' שכיחא יותר מרווחים צשתות ופחות משמות שהו"א מחילה לאלתר כדי שיראה ולר' טרפון עד לאלתר כל היום ממה שמפסידין ציתר משמות לריוח מועט הוא זין קנה ומחזיר אונאה לחזרה והא דלאלתר כל היום הוא לר' טרפון מחילה לרבנן לעולם חזרו צע"כ ולרבי טרפון קנה צע"כ דלא חזרו אלא משום דלרבנן לעולם חזרו מ"מ צרווחא דפחות משמות ושמות ניחא להו טפי

אלא אי אמרת לאלתר הו"א מחילה אמאי חזרו הא דגר' טרפון ניחא להו טפי דהא כל היום דר"ט בשליש הוא דקאמר ואע"ג דאי צטול מקח לרבנן ככדי שיראה ניחא להו בשליש ויתר משליש דרבנן טפי לרבנן לאלתר כו' לא משמות ועד שליש פירוש ושמות בכלל כשתות עצמה לרבנן דמי ואין חולק על חכמים אלא דצטול מקח דידהו משוי ליה אונאה אי הכי לרבי טרפון אצטול מקח לחודיה פליג צמאי שמחו מעיקרא תפשוטו משמחו לרבנן לעולם חזרו ולהכי שמחו דלר' טרפון הו"א מחילה לאלתר כדי שיראה ושמות ושמות הם שוים וכי אמר להו כל היום חזרו דשמות הו"א מחילה ככדי שיראה לרבנן ולר' טרפון לאלתר כל היום גם ציתר משמות נמי ניחא להו דרבנן דשניהם כחם שוה לחזור ולר' טרפון ידו על העלוונה כדון שמות ואע"ג דרבנן לעולם חזרו ולר' טרפון כל היום ותו לא ליכא נפקותא זין חזרה לכל היום ולעולם דאי ס"ד ככדי שיראה צמאי שמחו הלא לכ"ע פחות משמות מחילה לאלתר ושמות ויתר משמות לכ"ע מחילה לאלתר שיראה ולרבנן ככדי שיראה צמאי שמחו על שמות שניהם חוזרים מר' טרפון דלמיר ידו על העלוונה ומשני שמחו צשתות עצמה פירוש לא נאמר דשמות עצמה הו"א אונאה לר' טרפון כמו לרבנן כדאמר עד השתא אלא משמות ואיך לרבי טרפון כשתות לרבנן אצל שמות עצמה לר' טרפון הו"א כפחות משמות והו"א מחילה לאלתר ולכן שמחו לרבנן ככדי שיראה וגם ידו על העלוונה וזה הריוח ניחא להו טפי מריוח דיתר על שמות דשניהם חוזרים מר' טרפון ידו על העלוונה וכי אמר כל היום חזרו דריוח של יתר משמות דהו"א מחילה ככדי שיראה ולר' טרפון אחר כל היום ניחא להו טפי מריוח דשמות עצמה דהו"א מחילה לאלתר לר' טרפון לפי שהו"א דבר מנומנס ולפי שיטה זו נראה דגרס (א) דאיבעיא להו (ב) דקאי אמסקנא דאוקימנא משמות עד שליש לר' טרפון כשתות עצמה לרבנן ושמות עצמה כפחות משמות וקא מציעיא ליה צטול מקח לעולם חזרו או ככדי שיראה ת"ש חזרו אי אמרת בשלמא צטול מקח ככדי שיראה להכי חזרו דמעיקרא שמחו משום שמות עצמה דהו"א לר' טרפון מחילה לאלתר וכי אמר כל היום חזרו משום יתר משמות דהו"א מחילה לרבנן לאלתר כדי שיראה כדאמר ר' טרפון דלמיר ידו על העלוונה ומשני חזרו אמאי חזרו הלא שמות לר' טרפון מחילה לאלתר וגם יתר משמות מחילה לאלתר כל היום ולרבי טרפון קנה צע"כ נוח להם שמהא חזרה ככדי שיראה ואם לא צא מוך כדי שיראה מהא מחילה ממה שקנה צע"כ ויחזיר לו אונאה כל היום ומיניה אי צטול מקח לרבנן לעולם חזרו לא חזרו אלא משום פחות משמות ושמות אע"ג דציתר משמות ניחא להו זר' טרפון דקנה צע"כ ולאלתר כל היום הו"א מחילה ולרבנן לעולם חזרו מ"מ צרווחא דפחות משמות ושמות ניחא להו טפי

סד א מיי פ"ב מהל' מלכה הל' ג סגן עשין פכ טו"ש ח"מ ס"י רכ סעי' ג וסעי' ו:

רבינו חננאל

איבעיא להו פחות משמות לרבנן לאלתר הו"א מחילה או בכדי שיראה לתגר או לקרובו. ת"ש וורה ר' טרפון כבוד האונאה ח' כסף מכ"ד סלע שליש למקח ושמתו תגרי לוד אמר להם כל היום וחזרו לדברי חכמים (א) ש"מ דפחות משמות לרבנן כדי שיראה לתגר או לקרובו וכן פחות משליש לר' טרפון כל היום וכיון ששמעו כל היום חזרו לדברי חכמים קס"ד דפחות משליש לר' טרפון כפחות משמות לרבנן ואין בנייהן חלוקה אלא שהן בכדי שיראה לתגר והוא אמרו כל היום ולפיכך חזרו לדברי חכמים דאמרי כדי שיראה לתגר אלא אי אמרת לרבנן פחות משמות הו"א מחילה לאלתר וכן לר' טרפון פחות משליש לאלתר הו"א מחילה (אמר) [אמאי] חזרו לרבנן כד' טרפון טפי

(א) נראה דהלשון מפורסם כנאן וכל קס"ד פחות משליש וכו' והוא אמר כל היום וע"מ דפחות משמות וכו' חזרו לדברי חכמים אלא אי אמרת לרבנן טפי.